KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2019/300

2019 m. vasario 19 d.

kuriuo nustatomas maisto ir pašarų saugos krizių valdymo bendrasis planas

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 178/2002, nustatantį maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantį Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantį su maisto saugos klausimais susijusias procedūras ([1]), ypač į jo 55 straipsnį;

kadangi:

(1) Reglamento (EB) Nr. 178/2002 55 straipsnyje nustatyta, kad Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos maisto saugos tarnyba (toliau – EFSA) ir valstybėmis narėmis, turi parengti bendrąjį krizių valdymo maisto ir pašarų saugos srityje planą (toliau – bendrasis planas). Atsižvelgiant į tai, Komisijos sprendimu 2004/478/EB ([2]) nustatytas bendrasis planas;

(2) nuo tada, kai buvo priimtas Komisijos sprendimas 2004/478/EB, per įvairius incidentus, susijusius su per maistą ir pašarus plintančiomis ligomis, buvo įgyta daugiau krizių valdymo koordinavimo Sąjungos lygmeniu patirties;

(3) per daugelį metų įgyta patirtis, išnagrinėta atliekant Reglamento (EB) Nr. 178/2002 vertinimą pagal Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT) (bendroji maistui skirtų teisės aktų tinkamumo patikra) ([3]), parodė, kad reikia iš naujo įvertinti maisto ir pašarų krizių valdymą Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis. Iš nustatytų faktų matyti, kad, siekiant išvengti maisto ar pašarų krizės poveikio visuomenės sveikatai arba jį sumažinti, reikia daugiau dėmesio skirti pasirengimui krizėms kartu su krizių valdymu. Tokiu būdu būtų galima iš esmės sumažinti maisto ar pašarų krizės poveikį (pvz., prekybos apribojimų) ekonomikai ir siekti Komisijos tikslo kurti darbo vietas, skatinti ekonomikos augimą ir investicijas. Be to, Komisijai turėtų tekti svarbesnis vaidmuo komunikacijos srityje ir bendrai koordinuojant valstybių narių veiklą šioje srityje. Atlikus bendrąją maistui skirtų teisės aktų tinkamumo patikrą pateikta keletas rekomendacijų, kaip padidinti bendrojo plano efektyvumą;

(4) EFSA yra atsakinga už nuomonių, kurios laikomos moksliniu pagrindu priimant Sąjungos priemones, teikimą, be to, jai tenka užduotis teikti mokslinę ir techninę pagalbą valdant maisto ir pašarų krizes. Bendrajame plane EFSA vaidmuo turėtų būti tiksliai apibrėžtas ir sustiprintas, atsižvelgiant į įgytą patirtį;

(5) kai reikalingi ištekliai arba veiksmai pagal atitinkamą kompetenciją, atsižvelgdama į kiekvienos agentūros kompetenciją EFSA turėtų koordinuoti veiksmus su kitomis atitinkamomis Sąjungos mokslinėmis agentūromis, pvz., su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru (ECDC), Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA), Europos vaistų agentūra (EMA) ir Euratomo sutarties 31 straipsnyje nurodyto Mokslo ir technikos komiteto paskirtų ekspertų grupe ([4]). Be to, bendruoju planu reikia užtikrinti koordinavimą su ECDC pasirengimo krizėms ir reagavimo į jas sistemomis, susijusiomis su žmonių susirgimo atvejais, kad sveikatos priežiūros institucijos ir suinteresuotieji subjektai būtų įspėti apie galimą su per maistą ar pašarus plintančia liga susijusią krizę, kuri gali turėti poveikį žmonių sveikatai;

(6) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu 1082/2013/ES ([5]) nustatytos tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai epidemiologinės priežiūros, stebėsenos, skubaus įspėjimo apie jas ir jų valdymo taisyklės, įskaitant su ta

([1]) OL L 31, 2002 2 1, p. 1.
([2]) 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimas 2004/478/EB dėl maisto ir pašarų krizių valdymo bendrojo plano priėmimo (OL L 160, 2004 4 30, p. 98).
([3]) Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendrųjų maisto produktams skirtų teisės aktų (Reglamento (EB) Nr. 178/2002) REFIT vertinimas“, SWD(2018)37, 2018 m. sausio 15 d.
([4]) https://ec.europa.eu/energy/en/group-experts
([5]) 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2119/98/EB (OL L 293, 2013 11 5, p. 1).

veikla susijusio pasirengimo ir reagavimo veiksmų planavimo taisykles, taikomas, kai kyla biologinė, cheminė, susijusi su aplinka ar nežinomos kilmės grėsmė, ir sukurta skubaus įspėjimo ir reagavimo sistema (SĮRS). Atsižvelgiant į galimas sąsajas su pasirengimu maisto grandinės krizėms ir krizių valdymu, Sprendime 1082/2013/ES nustatytos atitinkamos priemonės taip pat turėtų būti įtrauktos į bendrąjį planą;

(7) Sąjungos bendrasis planas turėtų būti peržiūrėtas, kad būtų įtrauktos procedūros, kuriomis būtų palengvintas koordinavimas su nacionaliniais nenumatytų atvejų planais maisto ir pašarų srityje, kurie turi būti parengti pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/625 ([6]) dėl oficialios kontrolės 115 straipsnį;

(8) pagrindinis šio sprendimo tikslas – apsaugoti visuomenės sveikatą Sąjungoje. Todėl bendrasis planas turėtų būti taikomas tik tais atvejais, kai kyla tiesioginė ar netiesioginė rizika visuomenės sveikatai, kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 178/2002 55 straipsnyje. Rizika visuomenės sveikatai gali būti biologinė, cheminė ir fizinė. Ji gali būti susijusi su alergiją sukeliančių ir radioaktyviųjų medžiagų keliamais pavojais. Tačiau bendrojo plano metodai, principai ir praktinės procedūros galėtų būti laikomi kitų su per maistą plintančiomis ligomis susijusių incidentų, nekeliančių tokios rizikos visuomenės sveikatai, valdymo gairėmis;

(9) 2017 m. Komisija atliko Sveikatos ir maisto saugos GD pasirengimo maisto saugos krizėms vidaus auditą, per kurį nustatyti tam tikri esamo bendrojo plano trūkumai, kuriuos reikia šalinti;

(10) 2017 m. rugsėjo 26 d. Ministrų konferencijoje padaryta keletas išvadų dėl tolesnių veiksmų, susijusių su incidentu dėl fipronilo ([7]). Nors daugiausia dėmesio skirta minėtam incidentui ir sukčiavimui, tačiau tam tikros išvados yra svarbios maisto ir pašarų krizių valdymui apskritai, tarp jų išvada dėl vieno bendro informacinio punkto, skirto tokių krizių valdymo koordinavimui, įkūrimo kiekvienoje valstybėje narėje, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės administracinę struktūrą;

(11) todėl Sprendimas 2004/478/EB turėtų būti panaikintas ir pakeistas nauju sprendimu, kuriuo būtų nustatytas atnaujintas bendrasis planas, siekiant atsižvelgti į patirtį, įgytą nuo tada, kai buvo priimtas Komisijos sprendimas 2004/478/EB, ir prisitaikyti prie naujų pokyčių;

(12) šiuo sprendimu turėtų būti nustatytas pakopinis metodas, pagal kurį būtų skiriamos situacijų rūšys, kurios turėtų būti laikomos krizėmis, taip pat susiję kriterijai. Ne visų situacijų, kurioms gali būti taikomas Reglamento (EB) Nr. 178/2002 55 straipsnis, atvejais būtinai turėtų būti įsteigta krizių valdymo grupė pagal to reglamento 56 straipsnį, tačiau tais atvejais vis dar gali būti naudingas geresnis koordinavimas Sąjungos lygmeniu. Tarp minėtų kriterijų turėtų būti: incidento sunkumas ir mastas atsižvelgiant į poveikį visuomenės sveikatai, atitinkamas vartotojų suvokimas ir politinis opumas, ypač kai šaltinis tebėra neaiškus, ar incidentas buvo tyčinis (pvz., bioterorizmas ar šalutinis sukčiavimo poveikis), siekiant sukelti krizę (pvz., bioterorizmas), ir ankstesnių incidentų pasikartojimas dėl galimai nepakankamų veiksmų;

(13) siekiant dalytis informacija ir imtis krizės valdymo priemonių, būtinas įvairių valdžios institucijų, įspėjimo ir informacinių sistemų bei laboratorijų veiklos koordinavimas Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis. Šiuo atžvilgiu Skubaus įspėjimo ir reagavimo sistemos ir kitų Sąjungos lygmens įspėjimų ir informacinių sistemų, pvz., Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistemos, sąsaja sustiprintų bendros sveikatos koncepciją, pvz., būtų koordinuojami su tuo pačiu incidentu susiję maisto saugos ir visuomenės sveikatos institucijų veiksmai, suteikiant maisto saugos institucijoms prieigą prie informacijos, kurią apie žmonių susirgimo atvejus platina valdžios institucijos;

(14) siekiant užtikrinti veiksmingą maisto ir pašarų grandinės krizių valdymą, praktinės pasirengimo geresniam koordinavimui Sąjungos lygmeniu procedūros turėtų būti nustatytos dar prieš įvykstant incidentui;

(15) siekiant užtikrinti sklandų ir greitą reagavimą į Reglamento (EB) Nr. 178/2002 55 straipsnyje nurodytas situacijas, turėtų būti aiškiai apibrėžtos praktinės procedūros, taikomos susidarius tokioms situacijoms. Dėl tų pačių priežasčių turėtų būti apibrėžtas krizių valdymo grupės vaidmuo, sudėtis ir praktinio veikimo būdai;

([6]) 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas) (OL L 95, 2017 4 7, p. 1).

([7]) https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/rasff_fipronil-incident_conclusions_201709.pdf

(16) siekiant užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugą neleidžiant toliau plisti rizikai ir atkurti pasitikėjimą su incidentu nesusijusių maisto ar pašarų sauga, labai svarbu, kad visuomenė ir prekybos partneriai būtų informuojami laiku, o informacija būtų pagrįsta įrodymais. Todėl skaidrumo principų ir komunikacijos strategijos sukūrimas yra esminė krizių valdymo dalis;

(17) dėl šio bendrojo plano konsultuotasi su EFSA, be to, jis buvo aptartas su valstybėmis narėmis Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatiniame komitete,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo sprendimu pagal Reglamento (EB) Nr. 178/2002 55 straipsnį nustatomas maisto ir pašarų saugos krizių valdymo bendrasis planas.

2. Planas apima dviejų rūšių situacijas:

a) situacijas, kai reikalingas geresnis Sąjungos koordinavimas, ir

b) situacijas, kai reikia įsteigti krizių valdymo grupę, kurioje bendradarbiautų Komisija, atitinkamos valstybės narės bei Sąjungos agentūros.

3. Plane taip pat nustatomos praktinės procedūros, reikalingos siekiant pagerinti pasirengimą incidentams ir jiems valdyti Sąjungos lygmeniu, įskaitant komunikacijos strategiją, parengtą laikantis skaidrumo principo.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Bendrasis planas taikomas tokioms situacijoms, kai dėl maisto ir pašarų kyla tiesioginė ar netiesioginė rizika visuomenės sveikatai, visų pirma dėl bet kokio biologinio, cheminio ir fizinio pavojaus maiste ir pašaruose, kurio, taikant galiojančias nuostatas, veikiausiai negalima išvengti, pašalinti ar sumažinti iki priimtino lygio arba kurio negalima tinkamai valdyti vien taikant padarinių likvidavimo priemones pagal Reglamento (EB) Nr. 178/2002 53 arba 54 straipsnius.

3 straipsnis

Tikslai

Šio sprendimo tikslas – sumažinti su maistu ar pašarais susijusių incidentų poveikio visuomenės sveikatai mastą ir padarinius užtikrinant geresnį pasirengimą ir veiksmingą valdymą.

4 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame sprendime vartojamų terminų apibrėžtys:

1. incidentas – maiste, pašare ar žmogaus organizme nustatytas biologinis, cheminis ar fizinis pavojus, dėl kurio gali kilti rizika visuomenės sveikatai ir jo poveikį patirtų daugiau nei vienas asmuo arba kuris gali rodyti tokios rizikos tikimybę, arba situacija, kai žmonių užsikrėtimo ar nustatyto pavojaus atvejų skaičius viršija tikėtiną skaičių ir kai atvejai yra susiję arba gali būti susiję su tuo pačiu maisto arba pašarų šaltiniu;

2. per maistą plintančios ligos protrūkis apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/99/EB ([8]) 2 straipsnio 2 punkto d papunktyje;

3. krizių koordinatorius – asmuo ir jį pavaduojantis asmuo iš Europos institucijų ir valstybių narių kompetentingų institucijų, kuris kaip vienas bendras informacinis punktas užtikrina veiksmingą visų partnerių, dalyvaujančių koordinuojant bendrąjį planą, veiksmingai priimant sprendimus bei įgyvendinant veiksmus, priklausančius jo organizacijos kompetencijai, keitimąsi informacija.

II SKYRIUS

Pasirengimo struktūros ir procedūros

5 straipsnis

Krizių koordinatoriai

Kiekviena valstybė narė, EFSA ir Komisija skiria vieną krizių koordinatorių ir jį pavaduojantį asmenį I priede nurodytoms užduotims atlikti. Komisija nuolat atnaujina paskirtų krizių koordinatorių ir juos pavaduojančių asmenų vardus bei pavardes ir kontaktinius duomenis. Krizių koordinatoriai reguliariai, bent kartą per metus, vyksta į Komisijos rengiamus posėdžius, kuriuose pristatomos Sąjungos lygmens iniciatyvos, dalijamasi nacionaliniais nenumatytų atvejų planais, numatomi tolesni veiksmai ir įvertinamas naujausių krizių valdymas pagal 22 straipsnį.

6 straipsnis

Įspėjimai ir informacinės sistemos

Komisija užtikrina, kad Skubaus įspėjimo ir reagavimo sistema (SĮRS) būtų susieta su kitomis Sąjungos lygmens įspėjimų ir informacinėmis sistemomis, įskaitant Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistemą (RASFF). Bus toliau derinamas duomenų teikimas per įspėjimo tinklus.

7 straipsnis

Laboratorijos

Komisija ir valstybės narės užtikrina, kad, vadovaujantis Reglamentu (ES) 2017/625, veiktų Europos ir nacionalinių etaloninių laboratorijų bei kitų oficialiųjų laboratorijų, pasirengusių teikti skubią ir aukštos kokybės analitinę paramą, kaip reikalaujama daugelio didžiausių maisto ir pašarų keliamų pavojų atveju, tinklas.

8 straipsnis

Mokymas, pratybos ir pažangiausios priemonės

Komisija, vykdydama savo programą „Geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga“ (BTSF) ([9]), siūlo pažangius pasirengimo su maistu susijusioms krizėms, per maistą plintančių ligų protrūkių tyrimų ir kitų incidentų valdymo mokymo modulius ir skatina įgyvendinti bendros sveikatos koncepciją.

Komisija reguliariai rengia su valstybėmis narėmis su maistu ir pašarais susijusių incidentų imitavimo pratybas, įtraukdama į jas komunikacijos aspektus, daugiausia dėmesio skirdama pasirengimui incidentams ir jų valdymui. Susijusios Sąjungos agentūros dalyvauja panašiose pratybose, kurias rengia agentūros pagal savo kompetenciją, o Komisija prie jų prisideda. Tokias imitavimo pratybas gali pakeisti įvykęs didelio masto tikras incidentas. Po kiekvienų pratybų Komisija per kitą 5 straipsnyje nurodytų krizių koordinatorių posėdį pateikia konkrečias išvadas.

Komisija stebi, ar valstybės narės yra tinkamai pasirengusios, užtikrindama, kad būtų parengti nacionaliniai nenumatytų atvejų planai maisto ir pašarų srityje, ir atlikdama jų auditą.

Komisija skatina naudoti pažangiausias Sąjungos lygmens priemones, pvz., atsekimo priemones, molekulinio tipavimo tyrimą (įskaitant viso genomo sekoskaitą), ir dalytis rezultatais EFSA ir ECDC žmonėms, gyvūnams, maiste, pašaruose ir maisto bei pašarų aplinkoje nustatytų užkratų molekulinio tipavimo tyrimų duomenų bazėje.

([8]) 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/99/EB dėl zoonozių ir zoonozių sukėlėjų monitoringo, iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 90/424/EEB ir panaikinanti Tarybos direktyvą 92/117/EB (OL L 325, 2003 12 12, p. 31).

([9]) https://ec.europa.eu/food/safety/btsf_en

9 straipsnis

Nuolatinis informacijos rinkimas, stebėsena ir analizė

Komisija nuolat renka, stebi ir analizuoja informaciją apie II priede išvardytų šaltinių keliamas tiesiogines ir netiesiogines tarpvalstybinio pobūdžio grėsmes sveikatai.

III SKYRIUS

Koordinavimo Sąjungos lygmeniu sustiprinimas

10 straipsnis

Situacijos, kurioms susidarius reikalingas sustiprintas koordinavimas Sąjungos lygmeniu

1. Susidarius 2 dalyje aprašytoms situacijoms Komisija, remdamasi 9 straipsnyje nurodyta informacija ir glaudžiai bendradarbiaudama su atitinkamomis Sąjungos rizikos vertinimo įstaigomis, sustiprina incidento valdymo koordinavimą Sąjungos lygmeniu.

2. Sustiprintas koordinavimas Sąjungos lygmeniu pagal 1 dalį reikalingas tokiais atvejais:

a) kai:

i) dviejose ar daugiau valstybių narių nustatyta tiesioginė arba netiesioginė rizika visuomenės sveikatai, kylanti dėl nustatyto pavojaus maiste ar pašaruose ir esama epidemiologinių ryšių (pvz., žmonių susirgimo atvejų ir (arba) mirties atvejų skirtingose valstybėse narėse, kai esama patikimų analitinių arba epidemiologinių tokių ryšių įrodymų) bei (arba) atsekamumo ryšių (pvz., potencialiai užteršto maisto ar pašarų platinimas skirtingose valstybėse narėse);

arba

ii) nustatytas didelis galimas poveikis, susijęs su nustatytu pavojumi maisto produktų arba pašarų vidaus rinkos veikimui;

ir

b) kai:

i) sveikatai daromas didelis poveikis, susijęs su nustatytu pavojumi, arba

ii) valstybės narės nesutaria dėl veiksmų arba

iii) sunku nustatyti rizikos šaltinį.

3. Valstybių narių kompetentingos institucijos ir Europos institucijos gali prašyti Komisijos sustiprinti koordinavimą remiantis 2 dalies a ir b punktuose nustatytais kriterijais.

11 straipsnis

Praktinės sustiprinto koordinavimo Sąjungos lygmeniu procedūros

Komisija atitinkamų tarnybų incidento valdymą koordinuoja pagal V skyriuje nustatytas procedūras.

IV SKYRIUS

Krizių valdymo grupės įkūrimas

12 straipsnis

Situacija, kuriai susidarius reikia įkurti krizių valdymo grupę

1. Susidarius 2 dalyje aprašytoms situacijoms Komisija pagal Reglamento (EB) Nr. 178/2002 56 straipsnį įsteigia krizių valdymo grupę (toliau – krizių valdymo grupė).

2. Krizių valdymo grupę reikia įkurti, kai:

a) dviejose ar daugiau valstybių narių nustatyta tiesioginė arba netiesioginė rizika visuomenės sveikatai, ir dėl to labai padidėja jautrumas reputacijos, suvokimo ar politiniu požiūriu,

ir

b) kai:

i) kyla didelė rizika žmonių sveikatai, visų pirma tais atvejais, kai mirusiųjų skaičius yra arba gali būti didelis;

arba

ii) kartojasi incidentai, dėl kurių kyla didelė rizika žmonių sveikatai;

arba

iii) kyla biologinio ar cheminis terorizmo arba reikšmingos radioaktyviosios taršos įtarimas arba esama jų požymių.

13 straipsnis

Krizių valdymo grupės vaidmuo

1. Krizių valdymo grupė yra atsakinga už skubų reagavimo į krizes strategijos, įskaitant jos komunikacinius aspektus, parengimą, koordinavimą ir įgyvendinimą. Nustačius taršos šaltinį, krizių valdymo grupė, padedama EFSA ir prireikus kitų ekspertų, koordinuoja atsekamumo (prieš įvykius ir po jų) tyrimą, taip pat atidžiai stebi, kaip produktai pašalinami ir atšaukiami iš rinkos, jei užterštas maistas ir (arba) pašarai platinami keliose valstybėse narėse.

2. Kiekviena susijusi valstybė narė yra atsakinga savo teritorijoje už atsekamumo tyrimų vykdymą ir produktų pašalinimą bei atšaukimą iš rinkos.

14 straipsnis

Praktinės krizių valdymo grupės procedūros

1. Reglamento (EB) Nr. 178/2002 57 straipsnyje nustatytoms ir šio sprendimo 8–10 straipsniuose išsamiau aprašytoms užduotims vykdyti atitinkamai taikomos šio sprendimo V skyriuje numatytos procedūros.

2. Krizės metu krizių valdymo grupės nariai turi būti nuolat pasiekiami.

15 straipsnis

Krizių valdymo grupės sudėtis ir veikla

1. Krizių valdymo grupę sudaro krizių koordinatorių (arba juos pavaduojančių asmenų) tinklo narių, t. y. iš Komisijos, EFSA, bent tiesiogiai susijusių valstybių narių ir, jei reikia, specialiųjų Komisijos, EFSA, ECDC ir, kai tinkama, kitų Sąjungos agentūrų bei tiesiogiai susijusios (-ių) valstybės (-ių) narės (-ių) atstovų. Krizių valdymo grupei priklauso ir atitinkamų nacionalinių ir Sąjungos įstaigų komunikacijos specialistai.

2. Krizių valdymo grupė taip pat gali nuspręsti konsultuotis su kitais ekspertais arba su visu krizių koordinatorių tinklu, jei to reikia krizei valdyti, ir gali paprašyti konkrečių ekspertų nuolatinės ar *ad hoc* pagalbos.

3. Krizių valdymo grupei pirmininkauja Komisijos krizių koordinatorius (arba jį pavaduojantis asmuo). Jis (ji) užtikrina sklandų krizių valdymo grupės veikimą ir užduočių paskirstymą nariams, atsižvelgiant į jų kompetenciją. Įkūrus krizių valdymo grupę, pirmininkas į pirmąjį posėdį kviečia krizių koordinatorių tinklo narius.

4. Pirmininkas užtikrina krizių valdymo grupės darbo ir sprendimų priėmimo proceso koordinavimą. Jam (jai) padeda tinkamas (-i) Komisijos atitinkamo (-ų) techninio (-ių) padalinio (-ų) ekspertas (-ai).

5. Nukentėjusių valstybių narių krizių koordinatoriai užtikrina, kad jie pagal savo galimybes, žinias ir atsakomybės lygį dalyvautų krizių valdymo grupės posėdžiuose bei garso ir vaizdo konferencijose. Prireikus EFSA, ECDC ir susijusi Europos Sąjungos etaloninė laboratorija pagal savo kompetenciją teikia mokslinę ir techninę pagalbą.

6. Krizių valdymo grupė yra atsakinga už glaudžių ryšių palaikymą ir keitimąsi informacija su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.

7. Krizių valdymo grupė yra atsakinga už koordinuotos ryšių su visuomene strategijos parengimą ir, visų pirma, už įrodymais pagrįstų pranešimų teikimą realiuoju laiku.

8. Komisija suteikia sekretoriato paslaugų, kurių pakaktų krizių valdymo grupės posėdžiams rengti (pvz., protokolams rengti ir kitoms administracinėms reikmėms), ir skiria krizių valdymo grupei žmogiškųjų ir materialinių išteklių, reikalingų sklandžiam jos veikimui (pvz., posėdžių salėms, ryšio priemonėms ir kt.). Krizių valdymo grupė informacijai platinti ir šiai informacijai rinkti naudojasi esamomis įspėjimo tinklų techninėmis priemonėmis, visų pirma skirtomis informacijai perduoti arba skleisti.

16 straipsnis

Krizės sukeltų problemų sprendimas

14 ir 15 straipsniuose nustatytos procedūros taikomos tol, kol bus išspręstos krizės sukeltos problemos.

Pasikonsultavusi su krizių valdymo grupe, Komisija sprendžia, ar krizės sukeltos problemos yra visiškai išspręstos, arba, ar krizės svarba gali būti sumažinta, kad krizė būtų laikoma incidentu, kuriam reikalingas tik sustiprintas koordinavimas Sąjungos lygmeniu. Jei nusprendžiama taip, apie sprendimą informuojami visi krizių valdymo grupės nariai.

Be informacijos apie paveiktus produktus ir taikytas priemones, pateiktos per RASFF, Komisija gali paprašyti valstybių narių pateikti informaciją apie naujus žmonių susirgimo atvejus, kad galėtų įvertinti tendencijas ir priimti sprendimą dėl krizės sukeltų problemų sprendimo.

17 straipsnis

Vertinimas po krizės

Komisija bent po kiekvienos situacijos, kuriai susidarius reikia įsteigti krizių valdymo grupę, parengia ataskaitą ir pateikia vertinimą po incidento, įskaitant konsultacijas su susijusiais subjektais ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

Atsižvelgiant į vertinimą, rengiamas visų krizių koordinatorių posėdis, siekiant nustatyti, kokia patirtis galėjo būti įgyta, ir, jei reikia, atkreipti dėmesį į visus būtinus patobulinimus, susijusius su veiklos procedūromis ir krizių valdymo priemonėmis.

V SKYRIUS

Incidentų valdymo procedūros

18 straipsnis

Pagrindinės praktinės procedūros

Komisija, koordinuodama atitinkamų tarnybų incidento valdymo veiksmus, jei reikia, laikosi šių procedūrų:

a) analizuoja per atitinkamą skubių pranešimų sistemą (RASFF ir (arba) SĮRS) pateiktus duomenis, siekdama nustatyti 10 arba 12 straipsnyje nurodytas situacijas;

b) kai nustatomos 10 arba 12 straipsnyje nurodytos situacijos, nustato duomenų trūkumus ir reikalauja, kad valstybės narės arba suinteresuotieji subjektai per atitinkamą skubių pranešimų sistemą pateiktų papildomą informaciją, taip pat atlieka susijusio maisto bei pašarų atsekamumo prieš įvykį ir po jo tyrimą;

c) rengia vaizdo ar garso konferencijas su atitinkamomis valstybėmis narėmis, Sąjungos agentūromis (EFSA ir prireikus ECDC bei kitomis vertinimo įstaigomis), atitinkamomis Europos etaloninėmis laboratorijomis, ekspertais, įskaitant 5 straipsnyje nurodytą krizių koordinatorių tinklą, ir prireikus – su maisto saugos ir visuomenės sveikatos įstaigų atstovais;

d) koordinuoja valstybių narių ir Sąjungos agentūrų pradinį poveikio visuomenės sveikatai vertinimą;

e) koordinuoja Komisijos, valstybių narių bei EFSA ir, kai tinkama, kitų Sąjungos agentūrų, prekybos partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų komunikacijos kryptis ir veiksmus;

f) prireikus, rengia ekspertų misijas vietoje, siekdama padėti atlikti tyrimus;

g) atsižvelgdama į situaciją, pasitelkia visus krizių koordinatorių tinklo narius arba kai kuriuos iš jų informacijai rinkti ir platinti bei atitinkamiems nurodytiems veiksmams koordinuoti.

19 straipsnis

Papildomos praktinės procedūros

Be to, Komisija kartu su EFSA ir, kai tinkama, ECDC parengia papildomų procedūrų ir priemonių, kad padėtų kuo greičiau išspręsti incidento sukeltas problemas ir apriboti jo poveikį visuomenės sveikatai. Visų pirma, tai gali būti tokios procedūros:

a) skubus ligų protrūkių šaltinių apibūdinimas ir greitas identifikavimas užtikrinant žmonių, gyvūnų, maisto ir pašarų patogeninių medžiagų molekulinio tipavimo tyrimų duomenų bazės veikimą ir ja naudojantis;

b) biologinės rizikos atveju, EFSA ir ECDC atliekami bendri skubieji ligos protrūkio vertinimai pagal suderintą standartinę veiklos procedūrą;

c) skubus cheminių medžiagų keliamos rizikos vertinimas pagal EFSA sistemą;

d) veiksmų, kurių imtasi, poveikio stebėsenos procedūros.

VI SKYRIUS

Komunikacija

20 straipsnis

Skaidrumas ir komunikacija

Keičiantis informacija pagal RASFF taikomos specialiosios konfidencialumo taisyklės, nustatytos Reglamento (EB) Nr. 178/2002 52 straipsnyje. Nustačius riziką, komunikacija iš esmės turi būti aktyviai ir reaktyviai susijusi su spaudos, viešųjų ar prekybos partnerių iškeltais klausimais apie nustatytus pavojus, keliamą riziką ir taikomas priemones.

21 straipsnis

Komunikacijos strategija per visus incidentus

1. Per incidentą Komisija, reaguodama į incidentą, koordinuoja tai, kaip visuomenei aiškiai, tikslingai ir veiksmingai teikiama informacija apie rizikos, įskaitant netikrumą, vertinimą ir valdymą. Informacija Sąjungos ir jos valstybių narių visuomenei turi būti teikiama laiku, patikimai ir nuosekliai. Komisija, EFSA, ECDC ir valstybės narės skaidriai koordinuoja savo komunikaciją, kad būtų išvengta klaidingų pranešimų ir prieštaringos informacijos.

2. Komunikacijos koordinavimą sudaro ir tai, kad Komisija, EFSA, ECDC (su konkrečia jų kompetencija susijusiais atvejais) ir valstybės narės iš anksto informuoja viena kitą apie numatomus pranešimus, kurie joms aktualūs, ir dalyvauja procese (*pvz.*, rengdamos garso konferencijas). Be to, valstybės narės nedelsdamos praneša susijusiems maisto tvarkymo subjektams apie gautus patikimus galimo protrūkio šaltinio įrodymus.

3. Kad būtų užtikrintas informavimo apie riziką nuoseklumas, valstybes nares informuoja jų krizių koordinatoriai. Komisija nuolat informuoja Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinį komitetą bei Sveikatos saugumo komitetą apie krizės valdymą ir savo komunikacijos strategiją.

4. Kai pavojus yra susijęs su prekyba su trečiosiomis šalimis, nepažeidžiant papildomo dvišalio keitimosi informacija su trečiųjų šalių prekybos partneriais ir kompetentingomis institucijomis būtinybės, naudojamasi PSO tarptautiniu maisto saugos tarnybų tinklu (INFOSAN).

5. Komisija ir valstybės narės atitinkamoms tarptautinėms organizacijoms, pvz., Pasaulio sveikatos organizacijai (PSO), Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijai (OIE) ir Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijai (FAO), teikia papildomą informaciją.

6. Išsamios krizių koordinatorių tinklo komunikacijos įvykus krizei užduotys išdėstytos I priede.

22 straipsnis

Specialioji krizių valdymo grupės komunikacijos strategija

1. Susidarius padėčiai, kai reikia įsteigti krizių valdymo grupę, krizių valdymo grupė koordinuoja komunikacijos veiksmus ir nedelsdama parengia specialią komunikacijos strategiją, kad visuomenė būtų informuojama apie riziką ir priemones, kurių imtasi. Komisija parengia standartinę tokios strategijos formą. Komunikacijos strategijoje nurodomi pagrindiniai pranešimai, skirti pagrindinėms tikslinėms auditorijoms, ir svarbiausios komunikacijos priemonės jiems išplatinti.

2. Taikant V skyriuje nurodytas praktines procedūras, komunikacijos strategija siekiama informuoti apie maistą visuomenę ir ekonomikos subjektus, įskaitant prekybos partnerius:

a) teikiant nuoseklius ir suderintus pranešimus;

b) veiksmingai informuojant apie riziką;

c) sustiprinant vykstančius tyrimus ir atsargumo priemones, kai šaltinis nėra aiškus;

d) teikiant patikimus įrodymus (tyrimų rezultatus, epidemiologinius įrodymus ir kt.), patvirtinančius priimtas pozicijas ir priemones;

e) teikiant garantijas dėl su krize nesusijusių gaminių saugos, be kita ko, pateikiant aiškią informaciją apie susijusio (-ų) ir nesusijusio (-ų) produkto (-ų) rūšį (-is);

f) teikiant pranešimus apie sėkmingas priemones ir pasiektus rezultatus, remiantis patikimais įrodymais: *pvz.*, susijusių partijų identifikavimas ir pašalinimas, atlikus veiksmingą tyrimą.

3. Tiesiogiai su incidentu susijusios valstybės narės ir krizių valdymo grupės narės deda visas pastangas siekdamos užtikrinti, kad jų komunikacijos veiksmai atitiktų krizės valdymo grupės priimtą komunikacijos strategiją.

4. Komunikacijos strategijoje, be kita ko, turi būti numatyta užmegzti tinkamus ryšius su atitinkamomis ne Sąjungos šalimis, siekiant suteikti joms aiškią, tikslią ir nuoseklią informaciją apie atitinkamos krizės valdymo raidą.

VII SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

23 straipsnis

Daugiametis planas

Komisija parengia bendrojo plano įgyvendinimui skirtą penkerių metų planą, kuris turi būti atnaujinamas kas 5 metus, atsižvelgiant į nustatytus poreikius.

24 straipsnis

Panaikinimas

Komisijos sprendimas 2004/478/EB panaikinamas.

25 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2019 m. vasario 19 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

Jean-Claude JUNCKER

I PRIEDAS

Krizių koordinatorių užduotys pagal 5 straipsnį

Bendrosios užduotys

Kiekvienos valstybės narės krizių koordinatorius vykdo vieno bendro informacinio punkto veiklą ir užtikrina:

— kad įvykus incidentui ar krizei, kurių priežastis – su per maistą arba pašarus plintanti liga, veiksmai būtų koordinuojami nacionaliniu lygiu;

— per incidentą ar krizinę situaciją būtų veiksmingai naudojami įspėjimo tinklai;

— Komisijos prašymu per krizių koordinatorių posėdžius būtų pristatomas nacionalinis nenumatytų atvejų planas;

— vykdant sustiprintą koordinavimą ar susidarius krizinei situacijai, – dalyvavimą Komisijos rengiamose garso konferencijose, ir tolesnės susijusios veiklos vykdymą;

— kad krizei pasibaigus, būtų pateikta grįžtamoji posėdžio informacija apie galimas spragas ir tobulintinas sritis;

— kad būtų nustatyti tvirti krizių koordinatorių ryšiai ir didinamas partnerių tarpusavio pasitikėjimas keičiantis patirtimi;

— dalyvavimą nacionalinėse ir europinėse imitavimo pratybose, įskaitant EFSA ir kitų Europos institucijų organizuojamas pratybas.

Komunikacinės užduotys įvykus krizei

Krizių koordinatoriai pagal savo kompetenciją taip pat yra atsakingi už komunikacijos įvykus krizei koordinavimą nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis, pvz., už pranešimus apie taikomas priemones, su sveikata susijusias rekomendacijas ir pan.

Komunikacinės užduotys:

— nacionaliniu lygmeniu patvirtinti, kad laikomasi VI skyriuje nustatytų skaidrumo ir komunikacijos strategijos principų;

— padėti nustatyti bendrą incidentų ar krizių, kurių priežastis – su per maistą arba pašarus plintančios ligos, komunikacijos strategiją;

— teikti dalykinių žinių apie komunikaciją įvykus krizei ir konsultuoti sprendimus priimančius asmenis, pvz., dėl to, kaip viešai pristatyti sveikatos priemones;

— incidentų ar krizių metu per specialius tinklus arba garso konferencijas parengti pagrindinius pranešimus ir (arba) pozicijų gaires ir dalytis jais su partneriais;

— skleisti pagrindinius pranešimus socialinėje žiniasklaidoje ir kitomis priemonėmis (pavyzdžiui, specialioje interneto svetainėje), įskaitant, kai reikia, EFSA komunikacijos ekspertų tinklą;

— stebėti žiniasklaidos reakcijas ir viešosios nuomonės šaltinius (pvz., socialinę žiniasklaidą) incidento ar krizės metu ir informuoti tinklą;

— koordinuoti poreikiais grindžiamas komunikacijos priemones (pvz., DUK, karštąsias linijas ir kt.);

— užtikrinti suderinamumą su EFSA ir ECDC rizikos vertinimais, įskaitant bendrus skubius protrūkių vertinimus, ir susijusia komunikacine veikla;

— susidarius krizinei situacijai konsultuoti dėl skelbsimų EFSA ir ECDC pranešimų, susijusių su moksliniais pranešimais apie riziką.

II PRIEDAS

Informacijos apie 9 straipsnyje nurodytus incidentus rinkimo šaltiniai

Komisija nuolat stebi ir renka informaciją naudodamasi:

(1) Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema (RASFF), kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 178/2002 50 straipsnyje;

(2) atitinkamais atvejais – Skubaus įspėjimo ir reagavimo sistema (SĮRS), kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1082/2013/ES ([1]) 8 straipsnyje;

(3) EFSA, įskaitant jos mokslinius tinklus, informacija ([2]);

(4) ECDC informacija, įskaitant Epidemiologinės žvalgybos informacinę sistemą (EPIS) ([3]), kuri veikia kaip ryšių platforma, kurioje paskirtieji visuomenės sveikatos ir maisto saugos ekspertai gali keistis technine informacija, kad įvertintų, ar dabartinės ir kylančios grėsmės visuomenės sveikatai gali turėti poveikį Europoje;

(5) bendru EFSA ir ECDC molekulinio tipavimo duomenų rinkiniu;

(6) EFSA ir ECDC metine zoonozių, zoonozių sukėlėjų ir per maistą plintančių ligų protrūkių tendencijų ir šaltinių Europos Sąjungoje suvestine ataskaita ([4]);

(7) Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto ([5]) informacija;

(8) Europos Sąjungos etaloninės laboratorijos ir nacionalinių etaloninių laboratorijų tinklu ([6]);

(9) iš Sveikatos saugumo komiteto ([7]);

(10) Oficialios kontrolės informacijos valdymo sistema (IMSOC), t. y. numatoma sukurti kompiuterine sistema, į kurią bus integruojamos ir prireikus atnaujinamos visos susijusios esamos informacinės sistemos, kurias Komisija tvarko pagal Reglamento (ES) 2017/625 131–136 straipsnius;

(11) Europos bendrijos skubaus keitimosi radiologine informacija sistema (ECURIE);

(12) tiesioginiais ryšiais su kitomis nei EFSA Sąjungos agentūromis (pvz., ECDC, ECHA, EMA), valstybėmis narėmis ir privačiaisiais suinteresuotaisiais subjektais;

tokių susijusių tarptautinių organizacijų kaip Pasaulinė gyvūnų sveikatos organizacija (OIE), Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) ir Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) informacija, visų pirma per Tarptautinį maisto saugos institucijų tinklą (INFOSAN) ([8]), taip pat atsižvelgdama į Tarptautines sveikatos priežiūros taisykles (IHR) ([9]) ir Pasaulinę sveikatos saugumo iniciatyvą ([10]).

([1]) 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2119/98/EB, OL L 293, 2013 11 5, p. 1.
([2]) http://efsa.europa.eu/en/science/wgs-and-networks
([3]) https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/epidemic-intelligence-information-system-epis
([4]) Naujausia redakcija: http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4634
([5]) https://ec.europa.eu/food/committees/paff_en
([6]) https://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/legislation/ref-labs_en
([7]) https://ec.europa.eu/health/preparedness_response/risk_management/hsc_en
([8]) http://www.who.int/foodsafety/areas_work/infosan/en/
([9]) http://www.who.int/topics/international_health_regulations/en/
([10]) http://www.ghsi.ca/english/index.asp